

הגדרה 1.1. פונקציה $f : A \rightarrow B$ נקראת "חד-חד ערכית" (או בקיצור חח"ע) אם לכל $x \neq y$ ב- A מתקיים ש- $f(x) \neq f(y)$.

2. הפונקציה נקראת "על" אם $\forall y \in B \exists x \in A : f(x) = y$.

3. במקרה שפונקציה היא חח"ע ועל אומרים שהיא "הפיכה", משום שאפשר להגדיר $f^{-1} : B \rightarrow A$ כך ש- $f^{-1} \circ f = Id_A, f \circ f^{-1} = Id_B$, או במילים אחרות $\forall x \in A : f^{-1}(f(x)) = x, \forall y \in B : f(f^{-1}(y)) = y$.

הגדרה 2. פונקציה $f : A \rightarrow \mathbb{R}$ נקראת מונוטונית עולה ממש אם $\forall x < y : f(x) < f(y)$ ובאופן אנלוגי מונוטונית יורדת ממש.

סימון: כאשר נסמן $\langle a, b \rangle$ הכוונה היא לאחת מהאפשרויות $(a, b), (a, b], [a, b), (a, b]$ (כל אחת תתאים).

משפט 1. נניח ש- $\mathbb{R} \rightarrow \langle a, b \rangle : f$ רציפה אזי חח"ע אם ורק אם f מונוטונית עולה ממש או מונוטונית יורדת ממש.

הוכחה. $\Rightarrow$ טריוויאלי מההגדרה $\Leftarrow$ נניח f לא מונוטונית ממש, ולכן

$$\exists x_1 < x_2 : f(x_1) \leq f(x_2), \exists x_3 < x_4 : f(x_3) \geq f(x_4)$$

(כך לא מונוטונית יורדת ולא מונוטונית עולה). לכן

$$\exists \alpha, \beta, \gamma \in \{x_1, x_2, x_3, x_4\} : \alpha < \beta < \gamma \wedge f(\beta) \geq f(\alpha), f(\gamma)$$

ואם נניח בה"כ ש- $f(\alpha) < f(\gamma)$ אזי נזכור ש- f רציפה ועבור $t \in (f(\alpha), f(\gamma))$ לפי משפט ערך הביניים $\exists c_1 \in [\alpha, \beta] : f(c_1) = t, \exists c_2 \in [\beta, \gamma] : f(c_2) = t$ ומכאן ש- f אינה חח"ע. $\square$

הבחנה:

תהי $f : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ רציפה בקטע ומונוטונית ממש בו. ממשפט וויירשטראס ניתן להגדיר $d = \sup f, c = \inf f$ סופיים ואז אפשר לצמצם את טווח הפונקציה מכל $\mathbb{R}$ אל $[c, d]$. כעת מהמשפט השני של וויירשטראס f מקבלת את הערכים האלו ולכן $c, d \in \text{Im } f$ וממשפט ערך הביניים נסיק כי $f : [a, b] \rightarrow [c, d]$ פונקציה על וכיוון שהיא גם מונוטונית ממש אז היא חח"ע ואז הפיכה. כעת אפשר לדבר על f^{-1} במקרה הזה.

משפט 2. באותם התנאים של ההבחנה הקודמת, הפונקציה $f : [a, b] \rightarrow [c, d] : f^{-1}$ רציפה ומונוטונית ממש.

הוכחה. מספיק להראות עבור f מונוטונית עולה ממש ועבור יורדת ממש נוביח באופן אנלוגי.

יהיו $y_1 < y_2 \in [c, d]$ ונראה כי $f^{-1}(y_1) < f^{-1}(y_2)$ משום שאחרת מזה ש- f מונוטונית עולה ממש נקבל ש- $y_2 = f(f^{-1}(y_2)) \geq f(f^{-1}(y_1)) = y_1$ בסתירה לכך ש- $y_1 > y_2$. כעת בתור פונקציה מונוטונית עולה ממש, ובפרט מונוטונית, נק' אי הרציפות של הפונקציה הם רק מסדר ראשון. נניח y_0 נק' אי רציפות מסדר ראשון ואז $x \in (\lim_{y \rightarrow y_0^-} f(y), f(y_0))$ נראה שאין לו מקור משום שהפונקציה מונוטונית עולה ממש, בסתירה להגדרה של פונקציה הפוכה! $\square$